

LVMH

Сүхбаатар аймгийн Засаг даргатай хамтран ажиллах санамж бичгийн хүрээнд хэрэгжиж буй

“ДАСАН ЗОХИЦОХУЙН ЗАМ: МАЛЧИН, МАЛ АМЬТАН, ТАЛ ХЭЭРИЙН НЭГ ЭРҮҮЛ МЭНД” төсөл (2024-2028 он)

✉ admin@rtproject.mn

🌐 www.rtproject.mn

f Дасан зохицохуйн зам - Resilient Threads Project

“Дасан зохицохуйн зам” төсөл Сүхбаатар аймгийн 5 сумд 2024 оноос амжилттай хэрэгжиж, төслийн үйл ажиллагааг орон нутгийн удирдлага болон хоршоод, малчид иргэд идэвхтэй дэмжин, хамтран ажиллаж байгаад туйлын баяртай байна.

Бид төслийн мэдээллийг цаг алдалгүй хүргэх үүднээс хоёр улирал тутамд нэг удаа төслийн сонин гаргаж байхаар боллоо. Та бүхэн эхний дугаарыг хүлээн авч үзнэ үү.

Хүндэтгэсэн,
Төслийн удирдагч: Б.Батхишиг

Баяндэлгэрийн улаан ямааны цөм сүргийг сайжруулах дэд төслийн эхний үе шат амжилттай хэрэгжлээ.

Дасан зохицохуйн зам төслийн “Баяндэлгэрийн улаан ямааны цөм сүргийг сайжруулах” дэд төсөл Баяндэлгэр суманд хэрэгжиж байна.

Дэд төслийн хүрээнд:

- Нутаг академи ТББ
- Тогтвортой ноос, ноолуурын эвсэл ТББ
- Мал эмнэлгийн хүрээлэн
- ХААИС
- Сүхбаатар аймгийн ХХААГ
- Баяндэлгэр сумын ЗДТГ
- Дэлгэр, Дөхөм багийн төлөөлөл хамтран

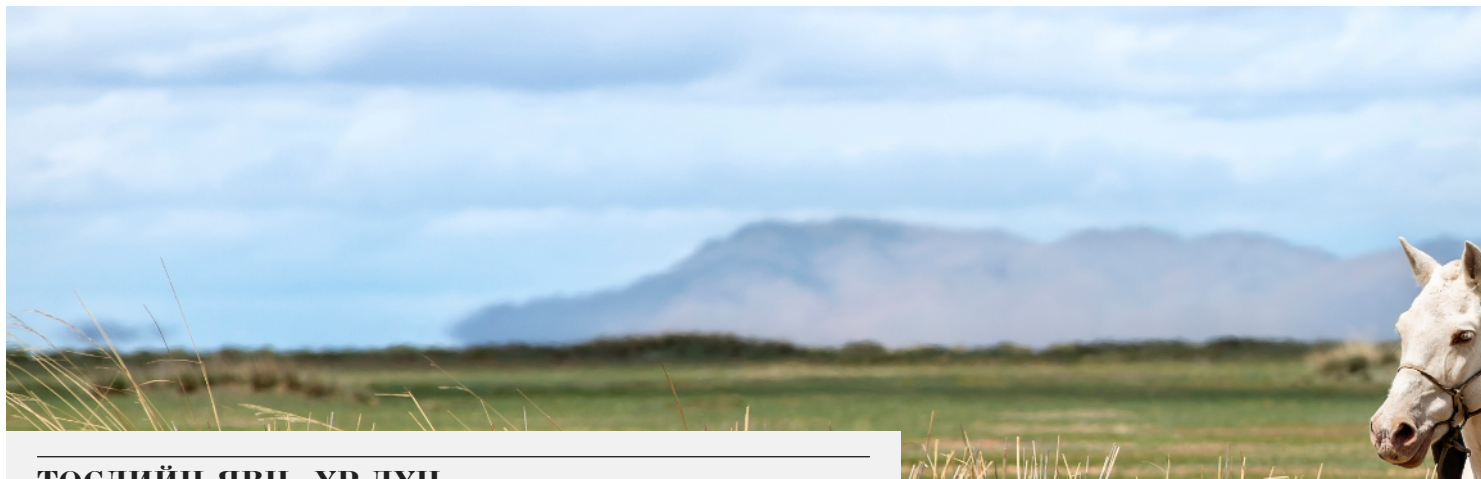
Сүхбаатар аймгийн Баяндэлгэр сумын Дэлгэр, Дөхөм багийн 605 ямаанд 2025 оны хавар, намар 2 үе шаттайгаар зохиомол хээлтүүлгийн ажил өрнүүлж, 2026 оны хавар төлүүдээ хүлээн авлаа. 659 төл хүлээн авсан буюу төллөлт 127% амжилттай явагдав.

Улаан ямааны цөм сүргийг сайжруулах, ашиг шимийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр зохиомол хээлтүүлгээс гадна цаашид олон ажил хийгдэхээр төлөвлөгдөөд байна.

Илүү дэлгэрэнгүй мэдээллийг QR код уншуулан аваарай.

Facebook хуудас болон admin@rtproject.mn имэйлээр санал хүсэлтээ ирүүлнэ үү

ТӨСЛИЙН ЯВЦ, ҮР ДҮН

Нэг эрүүл мэндийн сургагч багш нар сертификатаа гардан авлаа.

Их Британийн Хатан хааны нэрэмжит Мал эмнэлгийн коллеж, Бельгийн Льежийн их сургууль, Одиссей Консервейшн Траст, ТННЭ ОУБ-дын эрдэмтэн судлаачид хамтран “Нэг эрүүл мэндийн сургагч багш бэлтгэх олон улсын сургалтын хичээлийн гарын авлага” боловсруулсан юм.

Гарын авлагын дагуу сургагч багш бэлтгэх сургалт 2025 оны 9 сараас 2026 оны 5 сарыг хүртэл үргэлжилж, салбар бүрийн төлөөлөл болсон 36 оролцогч 2026 оны 5 сарын 1-ний өдөр төгсөж, хос сертификатаа гардан авлаа.

Сургагч багш нарын хувьд цаашид Нэг эрүүл мэндийн үзэл баримтлалыг өөрсдийн ажиллаж буй талбарт үрдүнтэй хэрэгжүүлэх, эргэн тойрныхондоо заах, түгээх юм. Мөн төгсөгчдийн олонхын саналаар Нэг эрүүл мэндийн сүлжээ үүсгэх шийдвэр гаргалаа.

Нэг эрүүл мэндийн танхимын нээлт боллоо.

Сүхбаатар, Баяндэлгэр, Дарьганга сумдад төслийн Нэг эрүүл мэндийн танхимын нээлт 2026 оны 5 сарын 5-наас 7-ны өдрүүдэд боллоо. Нээлтэд сумын Засаг дарга, орон нутгийн удирдлагууд болон төслийн багийнхан, Нэг эрүүл мэндийн идэвхжүүлэгчид, нутгийн иргэд оролцсон юм.

Эдгээр танхимууд сурч боловсрох саруулхан орон зай, сандал ширээ, ухаалаг дэлгэцтэй бөгөөд малчид, иргэд өөрт хэрэгтэй олон төрлийн сургалт, мэдээллийг дэлхийн олон орны эрдэмтэн багш нараас авах боломж бүрдэж байна.

Биологийн олон янз байдлын Нэг эрүүл мэндийн төвийн шав тавих ёслол боллоо.

Нэг эрүүл мэндийн төвийн байшингийн шав тавих ёслол 2026 оны 5 сарын 3-ны өдөр Мөнххаан суманд боллоо.

Шав тавих ёслолыг Сүхбаатар аймгийн Мөнххаан сумын Дашчойнхорлин хийдийн үүсгэн байгуулагч Лувсаншарав лам удирдан явуулав. Тэрээр “Энэхүү газар өмнө нь Далай вангийн хошууны 4 аймгийн 1000 гаруй лам хурдаг том номын өргөө байсан” хэмээн ярих. Ийнхүү эрдэм номын авшигтай ариун газар Нэг эрүүл мэндийн мэдлэг, мэдээллийг түгээх төвийн байшин баригдах болсонд талархан хүлээж авлаа.

Шинэ зууны малчин хөтөлбөр хэрэгжихээр боллоо.

ТННЭ ТББ-ын боловсруулж, Дасан зохицохуйн зам төслийн хүрээнд шинэчлэн сайжруулсан “Шинэ зууны малчин хөтөлбөр” төслийн зорилтот аймгийн сургуулиудад хэрэгжихээр болж, сумын ЕБС-ийн захирлуудтай 2026 оны 5 сарын 4-нөөс 7-ны өдрүүдэд хамтран ажиллах санамж бичигт гарын үсэг зурав.

Хөтөлбөр хэрэгжснээр өсвөр үеийнхэнд уламжлалт мал маллах арга ухааныг орчин үеийн шинжлэх ухаан, технологитой хослуулан олгох, нутгийн иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг сайжруулахад чухал түлхэц болох юм. Хөтөлбөрт жил бүр 50 хүүхэд хамрагдана.

Нэг эрүүл мэнд явуулын танхимын үйл ажиллагаа эхэллээ.

Дасан зохицохуйн зам төслийн Нэг эрүүл мэнд явуулын танхим аймаг, сумын төвөөс хол орон нутгийн иргэд малчдад хүрч үйлчлэх, айл саахалтын түвшинд үйлчилгээ үзүүлэх зорилготой.

2026 оны 6 сарын 13-ны өдөр Сүхбаатар аймгийн Сүхбаатар сумын Хулгар багийн нутагт явуулын танхимаа нээж, дараах үйлчилгээг малчид, иргэдэд хүргэлээ. Үүнд:

- Хүний их эмч, уламжлалтын эмчийн үзлэг, зөвлөгөө, эмчилгээ
- Малын эмчийн зөвлөгөө, оношилгоо, шинжилгээ
- Ноос, ноолуур бэлтгэх стандарт, үнэ цэн нэмэгдүүлэх зөвлөгөө, мэдээлэл
- Нэг эрүүл мэндийн мэдлэг, мэдээлэл тус тус хүргэв. Төслийн багийн зүгээс явуулын танхимыг хэзээ, хаана, ямар бүрэлдэхүүнтэйгээр үйлчилгээ үзүүлэх төлөвлөгөө гарган ажиллаж байна.

Цахилгаан хайчаар хонь хяргах сургалт зохион байгуулав.

Дасан зохицохуйн зам төслийн хүрээнд мал аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний нэмүү өртгийн сүлжээг хөгжүүлэх, бүтээмж нэмэгдүүлэх зорилгоор Share Mongolia ТББ-тай хамтран “Цахилгаан хайчаар хонь хяргах” сургалтыг 2026 оны 6 сарын 12-17-ны өдрүүдэд Сүхбаатар аймгийн Сүхбаатар сумын Хулгар багийн нутагт зохион байгууллаа.

Сургалтаар Шинэ Зеландаас ирсэн багш нар цахилгаан хайчийг хэрхэн хэрэглэх, ирлэх болон аюулгүй ажиллагааны талаар зааж, цахилгаан хайчаар хонь хяргахаас гадна хяргасан ноосоо ангилахыг тус тус заалаа.

Оролцогчид цахилгаан хайчаар хонь хяргаж сурснаар цаг хугацаа хэмнэх төдийгүй, малын тавлаг байдалд тустай хэмээн Share Mongolia ТББ-ын сургагч багш Сара Брайнт онцолсон юм. Сургалтын төгсгөлд шилдэг оролцогч цахилгаан хайчны иж бүрдлийн эзэн болж, Шинэ Зеланд улсад дадлагажих боломжтой болов.

Төслийн орон нутгийн болон үндэсний зөвлөлдөх хорооны ээлжит хурлууд боллоо.

Дасан зохицохуйн зам төслийн хүрээнд Нэг эрүүл мэндийн сүлжээг айл саахалт, сум, аймаг, үндэсний түвшинд байгуулан ажиллаж байна.

Энэхүү сүлжээ Нэг эрүүл мэндийн хүрээнд бодлого боловсруулахаас эхлээд бодит байдал дээр хэрэгжих хүртэл идэвхтэй ажиллах ба салбар хоорондын болон салбар хөрвөсөн үйл ажиллагааны улдааг хангах зорилготой.

Төслийн бүсийн зөвлөлдөх хороонд аймгийн Эрүүл мэндийн газар, Хүнс хөдөө аж ахуйн газар, Онцгой байдлын газар зэрэг 13 байгууллагын төлөөлөл багтдаг бол Үндэсний зөвлөлдөх хороонд мөн адил хүний эрүүл мэнд, малын эрүүл мэнд болон байгаль орчин, гамшгийн менежмент зэрэг 12 байгууллагын экспертүүд багтдаг юм.

Ээлжит болон ээлжит бус хурлууд 2026 оны 3,4,5,6-р саруудад болж Нэг эрүүл мэнд танхимын сургалтын хөтөлбөр, Нэг эрүүл мэндийн явуулын танхимын үйл ажиллагааны чиглэлийг хэлэлцэж, Гэрийн асаргаа гарын авлагын агуулгыг батлав.

ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

2026 оны 3 сарын 24-ний өдөр Мал эмнэлгийн ерөнхий газрын дарга, Малын ерөнхий эмч Б.Батсүхтэй хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулав.

Ингэснээр төслийн зорилтот сумдын малчин, мал амьтан, тал хээрийн харилцан шүтэлцээг сайжруулах, малын эрүүл мэндийн чиглэлийн үйл ажиллагааг дэмжих, харилцан мэдээлэл солилцох боломж бүрдэв.

Монголын улаан загалмайн нийгэмлэгийн Ерөнхий нарийн бичгийн дарга Н.Болормаатай хамтран ажиллах санамж бичигт 2026 оны 5 сарын 18-ны өдөр гарын үсэг зурлаа.

Энэхүү хамтын ажиллагааны хүрээнд анхны тусламж үзүүлэх, зоонозын өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зэрэг сэдвээр сургалт зохион байгуулах, Нэг эрүүл мэндийн идэвхжүүлэгч нарыг чадавхжуулах зэрэг олон үйл ажиллагаа төлөвлөөд байна.

СУДАЛГАА, ҮНЭЛГЭЭ

Одиссей Консервейшн Траст ОУБ, ТННЭ ТББ-ын мэргэжилтэн, судлаачид хамтран жендерийн мэдрэмжтэй, нэг эрүүл мэнд хандлагаар Зудын судалгааг 2025-2026 онд хийж гүйцэтгэлээ.

Тус судалгаагаар Монгол оронд тохиосон 2023-2024 оны зудын байдлыг Сүхбаатар аймгийн жишээн дээр тулгуурлан тоон болон чанарын аргаар судалсан болно.

Судалгааны дэлгэрэнгүй тайланг:
www.rtproject.mn

СЭЗИС-ийн багш судлаач Б.Мөнхзаяа болон ТННЭ ТББ-ын мэргэжилтэн, судлаачид хамтран “Сүхбаатар аймаг болон сонгогдсон 5 сумын ноос, ноолуур, мах, арьс ширний өртгийн сүлжээнд ногоон санхүүжилтийн боломж” үнэлгээг хийж гүйцэтгэлээ.

Судалгаагаар төслийн зорилтот 5 сумдын ноос, ноолуур, мах, арьс ширний өртгийн сүлжээнд ногоон санхүүжилтийн боломж, хэрэгцээ, хүртээмжийг үнэлж, нэг эрүүл мэнд зарчимд нийцсэн тогтвортой санхүүжилтийн загвар, замын зураг боловсруулахад чиглэсэн юм.

Мөн түүнчлэн СЭЗИС болон ТННЭ ТББ-ын мэргэжилтэн, судлаачид “Ноолуураас бусад малын гаралтай бүтээгдэхүүний үнэ цэнийн сүлжээ” судалгааг 2025-2026 онд хийж гүйцэтгэлээ. Уг судалгаа нь Малын гаралтай бүтээгдэхүүний үнэ цэнийн сүлжээг бэхжүүлэх, эмэгтэйчүүд болон эмзэг бүлгийн малчдын амьжиргааны эх үүсвэрийг төрөлжүүлэхэд чиглэсэн ногоон санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тодорхойлов.

Ингэснээр малчдын уур амьсгалын өөрчлөлт, бусад эрсдэлд тэсвэртэй байдлыг нэмэгдүүлэх, тогтвортой орлогын эх үүсвэрийг бий болгох ач холбогдолтой.

ТАНИЛЦУУЛГА

“Дасан зохицохуйн зам” төсөл Улаанбаатар хот болон Сүхбаатар аймгийн Баруун-Урт, Мөнххаан сумдад оффистой, 9 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажиллаж байна. Бид энэ удаад үндсэн багийн бүрэлдэхүүнийг танилцуулж байгаа бөгөөд дараагийн дугаарт төслийн үндэсний болон олон улсын зөвлөхүүдийг танилцуулах болно.

ТӨСЛИЙН БАГ

Төслийн удирдагч

Др. Б.Батхишиг, Биотехнологич

Бэлчээрийн экосистем, тогтвортой хөгжил, биотехнологи, биохимийн чиглэлээр боловсролын зэрэгтэй.

Төслийн менежер

Б.Даваажаргал, Хүний их эмч

Анхны тусламжийн олон улсын мастер багш

Бүсийн зохицуулагч

Др. А.Бат-Эрдэнэ, Мал зүйч

МАА-н салбарт мэргэжилтэн бэлтгэх, судалгаа, шинэ технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх чиглэлээр 29 жил ажиллаж байна.

ТӨСЛИЙН БАГ

**Санхүү, эрсдэлийн удирдлагын
мэргэжилтэн**
Д.Оргил, Санхүүч

Санхүүгийн салбарт 20 гаруй жил
ажиллаж, банкны шинэлэг үйлчилгээ
нэвтрүүлж байсан туршлагатай.

**Сургалт, цахим боловсрол,
стандарт, мөшгөлт хариуцсан
ахлах мэргэжилтэн**
Ө.Марал, Сэтгэл зүйч

Энтерпренершипт суурилсан Хувь
хүний хөгжлийн хөтөлбөрийн мастер
багш

**Мэдлэгийн менежмент, хшү-ний
мэргэжилтэн**
Б.Долгорсүрэн, Биотехнологич

Харилцаа, шинжилгээ, үйл ажиллагаа
хариуцан ОУБ, төсөл хөтөлбөрүүд
дээр ажиллаж байсан.

**Судалгаа, үнэлгээний
мэргэжилтэн**
Б.Энхтуул, Эдийн засагч

Бичил бизнесийн санхүүгийн зөвлөх

**Мэдээлэл, харилцааны
мэргэжилтэн**
Н.Онон, ОУХ-ны мэргэжилтэн,
сэтгүүлч

Хэвлэл мэдээллийн салбарт 20
гаруй жил, ОУБ, хүмүүнлэгийн төсөл
хөтөлбөрүүд дээр ажиллаж байсан.

Орон нутгийн зохион байгуулагч
Б. Мөнхсансар, IT инженер

20 гаруй жил мал маллаж, хурдан
морь уяж байна.

БҮСИЙН ЗӨВЛӨЛДӨХ ХОРОО (Сүхбаатар аймаг)

“Дасан зохицохуйн зам” төслийн бодлого, стратеги, хэрэгжилтийн баримт бичгүүдийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр хэлэлцэж, зөвлөмж гаргах; Нэг эрүүл мэндийн сүлжээ байгууллагуудын хамтын ажиллагааг орон нутагт, үндэсний хэмжээнд эрчимжүүлэх, салбар хоорондын уялдааг хангах, хамтрагч байгууллагуудын мэдээлэл солилцооны чанар, үр дүнг сайжруулах; орон нутгийн хэрэгцээ шаардлага, уламжлалт мэдлэг, бодит туршлагад тулгуурлан төслийн чанар, үр нөлөөг сайжруулах зорилготой Бүсийн зөвлөлдөх хороо ажиллаж байна. Тус хороо 13 гишүүнтэй.

Мал эмнэлгийн газрын дарга	М.Молорчимэг
Эрүүл мэндийн газрын дарга	М.Дэлхийцэцэг
Онцгой байдлын газрын хэвлэл мэдээллийн ажилтан	Ю.Цэрэндулам
Байгаль орчны газрын дарга	Ш.Нямхүү
Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газрын дарга	Ө.Бат-Амгалан
Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын дарга	Т.Ган-Очир
Улаан загалмайн Дунд шатны хорооны дарга	М.Хишигдэлгэр
ЗДТГ-ын бүс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, бодлого төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга	Г.Мөнхзаяа
Стандарт, хэмжил зүйн газрын дарга	М.Чинзориг
Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн дарга	М.Энхбаяр
Боловсролын газрын дарга	Ж.Түвшинжаргал
Насан туршийн суралцахуйн төвийн дарга	М.Энэбиш
Соёл урлаг, аялал жуулчлал, залуучуудын газрын дарга	Б.Золхүү

ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛДӨХ ХОРОО

“Дасан зохицохуйн зам” төслийн бодлого, стратеги, хэрэгжилтийн баримт бичгүүдийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр хэлэлцэж, санал зөвлөмж гаргах; Нэг эрүүл мэндийн сүлжээ байгууллагуудын хамтын ажиллагааг эрчимжүүлэх, салбар хоорондын уялдаа холбоог хангах, мэдээлэл солилцооны чанар, үр дүнг сайжруулах; эрдэмтэн багш нарын мэдлэг, туршлагад тулгуурлан төслийн чанар, үр нөлөөг сайжруулах зорилгоор Үндэсний зөвлөлдөх хороо ажиллаж байна. Тус хороо 12 гишүүнтэй.

ХӨСҮТ-ийн дэд дарга	О.Батбаяр
Дэлхийн мал, амьтныг хамгаалах байгууллагын Монгол дахь хөтөлбөрийн менежер	С.Батсайхан
Эрүүл мэндийн зөвлөх	Б.Сэлэнгэ
Нэг эрүүл мэнд хариуцсан зөвлөх	Я.Буянжаргал
Мэргэжлийн сургалт, стандартын зөвлөх	О.Саруул
Мал эмнэлэг, малын эмийн хүрээлэн ТББ-ын тэргүүн	Я.Ганболд
Хөнгөн үйлдвэрийн судалнаа, хөгжлийн хүрээлэнгийн судлаач	Г.Батчимэг
Либерал эмэгтэйчүүдийн оюуны сан ТББ-ын захирал	Ц.Бүжидмаа
WWF төслийн зохицуулагч	Ж.Чанцалхам
Малын эмч	Б.Энхтуяа
Хүний их эмч	Б.Цэвэлмаа
Төслийн Нэг эрүүл мэндийн салбар дундын зохицуулалт хариуцсан зөвлөх	Н.Өлзиймаа

НЭГ ЭРҮҮЛ МЭНД - ТАНЫ МЭДЛЭГТ

Нэг эрүүл мэнд гэж юу вэ?

“Нэг эрүүл мэнд” (One Health) гэдэг нь хүн, амьтан, байгаль орчны эрүүл мэнд хоорондоо салшгүй холбоотой гэсэн ойлголт юм.

Өөрөөр хэлбэл бидний эрүүл мэнд зөвхөн эмнэлэгт очиж эмчлүүлэхээс хамаарахгүй, харин:

- Амьтдын эрүүл мэнд (мал, гэрийн тэжээвэр амьтан, зэрлэг амьтан)
- Байгаль орчны эрүүл мэнд (агаар, ус, хөрс, уур амьсгал)

- Хүний эрүүл мэнд гурав бүгд хоорондоо уялдаа холбоотой байдаг.
- Хэрэв мал амьтанд өвчин гарвал хүн рүү халдвар дамжина. Тиймээс амьтны эрүүл мэндийг хамгаалах нь мөн хүний эрүүл мэндийг давхар хамгаалж буй хэрэг юм.
- Хүрээлэн буй орчин бохирдвол хүн болон амьтанд сөргөөр нөлөөлнө. Хүрээлэн буй орчин тэнцвэртэй, эрүүл байх нь хүн, мал амьтан, эрүүл байхын үндэс билээ.

ЗӨВЛӨГӨӨНИЙ БУЛАН

“Бид дугаар бүртээ Нэг эрүүл мэндийн зөвлөгөөг уншигч танд хүргэж байхаар боллоо. Энэ удаад Дасан зохицохуйн зам төслийн менежер, хүний их эмч, анхны тусламжийн Олон улсын мастер багш Б.Даваажаргалын зөвлөгөөг хүргэж байна.

Эмнэлэг, төв суурин газар, айл саахалтаас хол зайд таны ойр дотны хэн нэгэн бэртэл гэмтэл авах эсвэл биеийн байдал муудвал **ХАМГИЙН ТҮРҮҮНД ТУСЛАМЖ ҮЗҮҮЛЭХ ХҮН БОЛ ТА ЮМ.**

Анхны тусламж үзүүлэх 4 зарчим:

1. Та өөрөө эхлээд тайван байх;
2. Өвчтөнийг үзэж шалгаж, нөхцөл байдлыг үнэлэх;
3. Түргэн тусламж (103) дуудах;
4. Түргэн тусламж иртэл өвчтөний хажууд байж, халамжилна.

Анхны тусламж үзүүлэхэд анхаарах 4 зүйл:

1. Нөхцөл байдлыг хурдан хугацаанд, өөрт аюулгүйгээр үнэлнэ.
2. Та өвчтөнд нэмэр болох анхны тусламж үзүүлэх ёстой. Ямар нэгэн өөрт эргэлзээтэй байгаа анхны тусламжийг үзүүлж болохгүй.
3. Тусламж үзүүлэх нь хэдий чухал ч таны эрүүл мэнд, аюулгүй байдал эн тэнцүү чухал. Тиймээс халдвар авахаас сэргийлж, гараа угаах, ариутгах; боломжтой бол хамгаалах бээлий өмсөх; биеийн ил шарх, цусанд шууд хүрэхээс зайлсхийх;
4. Олон хүн гэмтсэн үед хамгийн хүнд гэмтсэн хүнд эхэлж тусламж үзүүлнэ.

Бид дараагийн дугаарт:

Зүрх амьсгал зогссон, усанд живсэн, хахсан гэх нөхцөл байдалд үзүүлэх анхны тусламжийн талаар зөвлөгөө хүргэх болно.